

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Pro focus.

Van igazságtalan háború is.
Mikor fanatikus arabok felemelik a próféta zászlaját és végig gázolnak Egyiptom vagy Hispania keresztény kulturáján, mikor Timur Lenk hódító ábrándjaira mongol lovasok raja indul meg az ázsiai rónákról s típor maga alá hindut, perzsát és szirt, mikor a katonai vállalkozások sikerei megnövelik Napoleon mohóságát s a kis korzikai mindennek hadat üzen, ami még nem hódolt be a francia hatalomnak, akkor Justitia tiltó mozdulatot tesz. Ez nem igazságos hadba szállás.

Mikor azonban Nápolyban sima udvaroncok hurkot vetnek s reggelre kelve Nagy Lajos öccse csak kihült tetem, akkor nem vesszük zokon, hogy a magyarok királya hadba szólítja dandárait:

mikor a magyar délvidéket martalóc törökök dúlják, érthetőnek tartjuk a nagy Hunyadi kardja csattogását:

mikor boldog emberek boldog otthonát felbujtogatott szerb diák félperc alatt siralombházzá teszi s három gyermeket irgalmatlan kézzel kiteszt az árvaság keresztútjára, mikor népek békéjét, a kultura csöndes művét izgága emberek mesterkedése folyton veszélyezteti, mikor nemzeti kulturánk,

de még életünk sem bizonyos éjszaka. sutyomban csempészett bombáktól: akkor igazságos a háború.

Igazságos, mert megtorol, igazságos, mert észre térít.

Amint a nemzeti társadalom a maga körében sem hagyja büntetlen a jogrend sérelmeit, úgy sujt le igazságos pallasra olyan idegen társadalomra, mely békét ront, ígéretet szeg, amely elmulasztja az úri szomszéd s a nemes ember kötelmeit.

Csak önző és kényelmes emberek rosszalhatják ma a Szerbia ellen viselendő büntető hadjáratot. Olyanok, akiket a furdözés örömeiből készített haza a „hadí menetfend” bizonytalansága: olyanok, akik mindent készséggel elfelejtenek, ami nem a saját törpe személyükkel esett meg, minden jog-sérelmet, minden vérontást.

Ne zokogjanak tehát az anyák és hitvesek, akik mellől gyermeket, férjet szólít el a rövid parancs.

A haza becsülete, önfenntartási ösztöne hív, végre mégis csak hív, siesen hát oda minden hivatalos!

Tudjuk, hogy a háború nyomán könnyű és ver fakad s hogy Szerbiának szakadékos völgyei, rablóknak szánt erdei nem egy magyar embernek válnak halotti nyoszolyává. Tudjuk, hogy a nagy orosz sikon, ahol kibontakozhatik lovasságunk, ahol széles

arató hely nyílik ágyuinknak, nagyobb tömegekkel is könnyebben megvívhatunk. Tudjuk, hogy megnövekedik az adóink, drágábban veszünk sőt és kenyeret. Tudjuk, hogy a háború nem mozgósítás, hogy vér- és pénzaldozat még a győztesnek is, hogy kegyetlen barázdát von emberi szíveken.

És mégis? Mégis! Még akkor is meg kell küzdenünk Szerbiával, ha kelet felől a kozák lovasok nyergelnek s az orosz vonatok százezer számba ontják határaink felé a katonát.

Nem rajtunk múlik, hogy Oroszország a bünpartolás vétkébe esik-e. Sajnálnók, ha a cárt, aki derek férj és aggodó édes apa, laza erkölcsű diplomáciaja belesodorná valami bűnös kalandba. Oroszországnak nem vesszük zokon, míg tisztességes eszközökkel ápolja a szláv testvériség gondolatát, míg önfenntartási érdekből meleg kítőre vágyik s akár a boszporusi átkeles szabadságát, akár a perzsa öblöt akarja magának biztosítani. De Oroszországnak végzetesen megárt, ha a Balkanon csak testvéreket lát s az orgyilkosok előtt szemet húny. Erre a nagy car birodalma nem szorul.

S ha a Néva partján mégis a vérel fertőzött nép segélyére sietnének, akkor sem szabad kardunkat hüvelyébe dugni. Inkább a véres harcmezőn, akár a Drina, akár a Dnjeper partján elpusztulni, mint

Mi a haza?

Írta: Csötte Károly.

Pislogva ég a kis mécses Kepe Bálinték szobájában, alig hogy vet anyi fényt az asztalra, hogy Lajcsi gyermek meglátja a tanító úrtól kapott szavalo könyvből a betűket. Feunhangon tanul egy szép költeményt. Először csak az első versszakot olvassa el, ötször is egymásután, mire már úgy elmondja könyv nélkül, hogy egy szótágot sem hibáz el:

Tudjátok-e mi a haza?
Az a hajlék, hol születünk,
Hol a dajka altatóan
Dudolgotott dalt felettünk,
Hol az akác lombja borul
Ablak alatt az eresze
S eresz alján esiesereg a
Villásfarkú vidám fecske.
— Bárhova visz szerencsétek,
Ezt a hazát szeressétek!

Lajcsin kívül még hárman is vannak a szobában: az édesapa, az édesanya és a kis Misi. Ámde azok egyike sem hallja, hogy mit tanul a kis diák. A kis öcsike ugyan, ha akarna sem tudna meg olyasmire figyelni. Hisz csak három éves a csöppség. Pacijával játszik a pad végén. Eltört cserépkorsók fülei voltak azelőtt a lovai.

Az édesapának pedig messze távolba, a kincsek birodalmába kóvályognak a halga gondolatai s ő vonja el egytuttal az édesanya figyelmét is a fia nemes buzgalma és lelkesedése mellől. Lelketlen kiváncsolsági agnyókók által hintett mételey-csírák alkalmas talajra találtak a gazdagság után sóvárgó lelkében.

— Eladom minden vagyonomat s úgy itt hagyjuk ezt a nyomoruságos fészket, hogy hirt nem akarok többé hallani róla! — mondja gyűlölettel szívében a mostani lelkesedéssel a jövőre eldorádó hazája iránt. A mostanit azért gyűlöli, mert nem ad neki munka nélkül

vágya szerinti kincseket s a másikért pedig azért lelkesedik, mert azt hiszi, hogy az majd mindazt bőségesen ontja neki.

— Kénd eladhatja a magáét, de én nem válok meg a jussontól s nem is hagyom el szülőimtől örökölt házamat, hazámat. Itt születtem, itt is akarok meghalni! — mondja könnyes szemmel az édesanya.

Úgy?! . . . Ha neked így is jó, ám legyen a kedved szerint: nyomorogjatok itt. De én tovább nem túrom itt a földet, nem töröm magamat csupán a mindennapi sovány kenyérré, mikor odaát tizenöt-husz korona napi-munkabért is adnak az embernek.

— Mit ér az, még ha adnának is anynyit, ha nincs otthona, hazája az embernek! — mondja szomorúan az asszony s Lajcsi pedig már a második versszakot tanulja s oly hangosan mondja, hogy csak úgy visszhangzik tőle a szoba.

— Hallgass már te gyerek! saját szavát sem hallja az ember, oly zajt csapsz.

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnevnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

karikával az orunkban félművelt szomszédjaink kedvére táncolni.

Nekiünk, magyaroknak, módfelett fontos, hogy ismét hadba szállhatunk. Szunnyadó, elfojtott energiák szabadulnak fel s a régen ökolbe szorított kéz végre lesujthat. Százados harci lét után természetünk ellenére volt az a házmesteri nyugalom, amit Európa portája előtt üldögélve élveztünk. A békes porta előtt újból lovagi porond nyílik, ahol küzdeni s meghalni lehet: ez való a mi pezsgő, turáni verünknek.

A harci zajra fellobogott a honfi érzés is — rég nem látott lobogással. A mindenféle kalózlógó alatt evező szociológia, a Nyugat cikkei es versei nem ölték meg el ősi honszerelmünket. Sub pondere crescit palma. Ez alatt a reánk nehezedeő háhorus nyomás alatt, hisszük, magasabba nő a nagy altruizmus: a hazatias érzés.

Nem sopánkodunk tehát a háború hírére. Allunk elébe. Nem a kaland szomja, nem az erősebb, számosabb népnek fölényes önérzete visz a Balkán felé, hanem a becsületében mélyen sértett, javaiban, életében veszélyeztetett népnek komoly haragja.

És még valami. A három árva zokogása arvaságuk hosszú, siralmas útján!

A spártai harcosok emlékére a thermopyléi szorosban ez a felirat díszlett: »Vándor, menj, mondd meg Spártának, hogy meghaltunk szabadságáért!

Illő, hogy ezredeink útra kelve Konopist felé azt üzenjék: »Árvák, nyugodjatok meg, mi megvívunk szülőfölköt!»

Vezéreszmék.

Irta: Miklós István.

VI.

Ezekben jeleztem főbb vonásokban, hogy nevelői es tanítói munkálkodásunknak milyen irányban, milyen elveken kell haladnia, ha az akarjuk,

Ha nem hagyod abba azt a hiába való tanulósodat, tűzbe dobom előled a könyvet: — kiált most Kepe Bálint bösz indulattal a fiára.

Lajesi gyermek pár másod-percig mérőn néz a kis mécses vöröses fényébe, szíve szokotlanul dobog s szempillája rángatózik, mignem forró köny bugyan szeméből. Két karjára borul az asztalon, ugy zokogja: — Hát édesapám nem szereti a hazát! . . . — Halgass, oktondi kölyök! — támad az apa a fiára. — Mit tudsz te, haszontalanság! . . . Az az igazi haza, ahol könnyen lehet élni s jó dolga van az embernek.

II.

Zimankós márciusi este az idő. Dudolva, sivitva fuj oda kint a szél, meg-meg rázza az ősi, rozoga ablakokat. Bent a szobában az asztal egyik felén Kepéné asszony a kalendáriumban lapozgat. Az asztal másik oldalán pedig Misi, a kisebbik Kepe gyermek, verset tanul, ugyanazt, melyet nyolc évvel azelőtt Lajesi bátyja tanult es szavalt el az iskolai ünnepélyen.

Már az utolsó versszakhoz jut Misi a tanulásban, mikor kopognak az ajton s gör-

hogy a kezeinkbe jutott, kezeinkből kikerülő gyermek jellemes ember legyen. De feltüntettem azt is, hogy a haza, egyházunk, hogy maga az Isten, milyen munkát, milyen embereket várnak tőlünk.

Egy más, kezünk ügyébe eső, eszökt is felemlitek.

Igaz, hogy az ember jellemének fejlődésére rendkívüli nagy befolyást gyakorolnak, a szülőktől öröklött testi es lelkidisposíciók. De az is bizonyos, hogy a megszokás is óriási hatalom.

Azért nem elég a gyermekkel közölni az ismereteket, hanem azok átélésére is szoktatni kell, hogy azokkal lépjék az életbe. Hiszen ez nem lehet máskép, mint szoktatás által! Ide nagy lélekismerés, esies megfigyelés, nem lankadó folytonos munka kell! Ezeknek forrása az igazi hivatás!

Szoktatni kell a gyermeket még büntetéssel is, ha szükséges.

A nevelésben hatalmas eszköz a példaadás. A tanító a gyermek előtt a legnagyobb. Annak formája, ruhája, beszéde, szavai, egész élete mélyen benyomódik a gyermek lelkébe, ott marad egész életére. Erről bizonyágot tehetünk mindnyájan, kik sok mindent elfeledtünk mi velünk történt, de első tanítónkat, azt hiszem, egyikünk sem feledte el. Ha a tanító már egyéniségével így befolyásolja az iskolát, ebből lehet gondolni, mily felve, mily nagy vigyázattal, mily remegve kell a tanítónak gyermekei előtt megjelenni abban a tudatban, hogy minden szava, minden mozdulata annyi lélekben fényképeződik le, a hány gyermek látja es hallgatja.

Nem akarok itt beszélni arról, hogy a pozitív es negatív példákat mikor es hogyan kell alkalmazni. Még csak arról akarok megemlékezni, hogy a példaadásban, a példányképek felállításánál sohasem szabad a legfőnségebb, legtökéletesebb örök példányképről megfeledkezni.

Ez Jézus! Ő a tökéletességnek, a

nyedti, őszbeasaródtott, nagyon fáradt beteg ember lép be közbük.

— Nini az édesapám! — kiált fel újongva a Misi gyermek s a következő percben örömkönnnyeket hullóan ölelkeznek össze mindannyian.

— Csakhogy meg jött édes jó apám! — mondja áradozó szívvél a Misi gyermek.

— Csakhogy haza vezérelte végre kendet is a jó Isten; — sóhajtja az édesanya.

— Az, az, a jó Isten hozott haza! Megengedte érnem ezt a boldog percet, hogy átélhettem még egyszer e hajlék küszöbét! — mondja megtört reszkető hangon a gazda s ugy roskad le a kályha melletti padkára.

Feküdjék le, édes uram. Azonnal lebontom az ágyat. Hisz mint látom, alig bírja magát, olyan beteg! noszolja az asszony agógó szeretettel.

— Hagyjad csak jó feleség! Had ülök egy kicsit itt. Oly jó melegség árad a kályhából . . . Aztán feküdtem odaát Amerikában nagyon sokat, majdnem feléven át. Felrobant a bánya, ahol dolgoztunk. Sokan életüket is veszítették. Enyémhez sem volt sok remény. De a jó Isten megsegített: bár

jellemnek örökkévaló, igaz példányképe!

Bennünk es embertársainkban foggyatekosság, következetlenség mindig található, a gyermeknek szeme eses, meg is lát, eszre is vesz mindent. De Jézusban következetlenséget, gyarlóságot sohasem fog észrevenni. Azért a gyermekek figyelmét mindennap irányítsuk Rá.

Ha így tanítunk es nevelünk, nemcsak a ránkbizott gyermekek, hanem mi is hasonlók leszünk a mi Mesterünkhez.

A lourdesi eucharisztikus kongresszus.

Múlt hó 26-án fejeződött be egész pompájában a nagy gonddal előkészített lourdesi nemzetközi eucharisztikus kongresszus, mely fényben, pompában semmit sem engedett a bécsi, londoni vagy montreáli kongresszusoknak. A Boldogságos Szüz eme kiváló kegyhelyén olyan nagyszerű katolikus tüntetés folyt le, melyhez hasonlót az utolsó években alig láthattunk. Százhetven püspök es érsek, köztük tíz bíbornok jelent meg, még pedig a világ minden tájáról, mint ez a kis táblázat mutatja:

Németországból 1, Ausztriából 4, Magyarországból 3, Belgiumból 1, Bulgáriából 1, Skóciából 2, Spanyolországból 7, Franciaország es Algírból 63, Görögországból 1, Irlandból 2, Olaszországból 16, Luxemburg nagyhercegségből 1, Portugáliából 4, Oroszországból 1, Svájból 1, Ázsia Törökországból 9, Kinából 3, Kelet-Indiából 2, Indo-Kinából 3, Afrika különböző vidékeiről 3, az Antillákról 2, Brasiáliából 8, Canadából 7, Mexikóból 1, Chiléből 1, Colombiából 6, az Egyesült-Államokból 7, Panamából 1, Paraguayból 1, Paruból 1, Argentiniából 1, Venezuelából 2, Ausztráliából 3, Angliából 1.

A Szentsek követe Granito di Belmonte bíbornok, ki azelőtt bécsi nuncius volt. Ő képviselte X. Pius pápát 1911-ben lett bíbornok.

A kongresszuson jelenlevők száma sok

megtörtén, nyomorékül, visszasegített elhagyott szülőházamba. . . .

Sokat beszél még Kepe gazda a viszontagságairól es szenvedéseiről, melyeken az idegenben átment. S Misi is könnyes szemmel hallgatja hosszú ideig, mig nem eszébe jut, hogy a vers végét még nem is tudja, pedig már holnap reggel el kell mondania a tanító úr előtt. Azért ismét tanuláshoz fog, halk hangon mondja:

Tudjátok-e mi a haza?

Mindnyájunknak szent bölcsője,

Öseinknek pihentető

Szép virágos temetője.

Mindnyájunknak édes anyja,

Hiven ölel kebelére . . .

Érte éljünk, ha kell, haljunk!

Áldás minden por szemére!

— Bárhová visz szerencsetek.

Ezt a hazát szeressétek!

Kepe Bálint kezét önkénytelenül összekulcsolja, mint szent imádságot, ugy hallgatja.

— Ez az! . . . Ez a haza! — mondogatja a vers minden sora után, mialatt ugy patagzik szeméből a könny, mint a bugyogó forrás vize.

ezerre rugott, ezek is a világ minden részéből és nemzetiségéből gyűltek össze: hogy mekkora a számuk, azt megközelítőleg is alig lehetne megmondani, csak annyi bizonyos, hogy óriási tömeg gyűlt össze.

Hogy semmi zavar se legyen, minden nemzetnek más gyülekezési helyet jelöltek ki. Mivel olvasóink közül sokan jártak már Lourdesban, talán nem lesz érdekesség nélkül e helyek felsorolása: a franciák a Szent Rozsáfűzér templomban gyülekeztek; az olaszok a lourdesi Notra-Dame azilban; a csehek ugyanazon intézet Keresztelő Szent János termében; az osztrákok ugyanazon intézet Szent Mihály termében; a németek ugyanazon intézet Jeanne d'Arc termében; az angolok és spanyolok ugyanazon intézet Szent Szív, illetőleg Szent Márta termében; a flamandok az új zárándokház Szent Germaine termében; a wallonok Labre szt. Benedek-József termében; a lengyelek a Clarissák kápolnájában; a magyarok a Saint-Frai kórház kápolnájában.

A három napi ájtatosság alatt az összes európai nyelveken prédikáltak, minden nyelv részére külön hely volt kijelölve.

A kongresszusnak végleges programja ez volt: Julius 22-én szerdán d. u. 3 órakor volt a kongresszus ünnepélyes megnyitása, melyen a megnyitó beszédet a Szentszék bíboros követe tartotta; d. u. 5 órakor ünnepélyes körmenet az Oltáriszentséggel. Csütörtökön, pénteken, szombaton, vagyis 23. 24. 25-iken délelőtt 9—11-ig a különböző szakülések. 11—12-ig papi szakülések, 25-én ezen ülésen csak latinul lehet előadni, ugyanazon napon külön szakülés, csak férfiaknak. Az első két napon 1 órától 3 óráig délután szakülés a nők számára, 25-én a fiatalság részére. 3—5-ig nyilvános egyetemes gyűlés; 5 órakor körmenet a legszentebb oltáriszentséggel. Julius 26-án vasárnap reggel a barlangban ünnepélyes szent misét mondott a pápai követ; délután ünnepélyes zárkörmenet fejezte be a kongresszust.

A kongresszuson a hővetkező tíz bíboros vett részt: Granito di Belmonte pápai követ; Nettó, a volt lisszaboni patriarka; Lague, armaghí érsek, Irland primása; Lucon, reimsi érsek; Andrieu bordeauxi érsek; Forley, newyorki érsek; Ametos párisi érsek; Almorazy Santos sevillai érsek; de Cabrières montpellier-i püspök; Sevin, lyoni érsek.

Értesítők.

II.

A marosvásárhelyi r. kath. hitközségi elemi és polgári leányiskola értesítőjében a tanórák között tízpercekről olvasunk egy elfeledtetést. Az egész cikk azt a benyomást kelti, mintha egyesesen a tanórák, tanítók számára készült volna, mintegy kikötésnek, hogy hogyan kell nekik — akár tetszik, akár nem — a tízpercek alatt viselkedniük. Kissé fölényes, egyben azonban meglehetősen naiv az egész okoskodás.

A szabad tízpercek élvezésének — mondja a szerző — érvényt nem szerez nagyon sok iskola és ezt ő könnyelműségnek, slendriánságnak nevezi. „A tanári szobában ezalatt újságolvasás, adomázás . . . Lelkiismeretlen visszaélés így az idővel és az ifjúsággal.” Azt nem állítja nyíltan, hogy ez a marosvásárhelyi leányiskolában történik így. De hát akkor miért gyanúsit és bélyegez meg más

iskolákat, amelyekre semmi ingerenciája nincs? Legfeltűnőbb az idézetben, hogy ez egy értesítőben jelent meg, amelyet polgári leányiskolások és szülők olvasnak, akik most megtudhatják, hogy a tanár könnyelmű, slendrián és lelkiismeretlen, ha nincs a tanulókkal az udvaron. Tegyük fel, hogy a tanárt emiatt valóban mulasztás terheli. Hát okvetlenül szükséges, hogy a tanuló szájába adjuk a mulasztást ily élesen megbélyegző szót? És ha a tanár hivatalos elfoglaltság miatt nem lehet ott az udvaron? Akkor is slendrián? Mert a tanuló nem tudhatja, hogy a tanár miért nincsen az udvaron.

Csodálatos, hogy az, aki még a tízperceknek is a nevelő hatását keresi, nem veszi észre, hogy mekkorát vét a nevelés ellen akkor, amikor oly súlyos szavakra tanítja tanítványait a tanórák látszólagos mulasztásának megbélyegzésére. Most is azon panaszkodnak a tanárok, hogy a társadalom részéről úgyszólván semmi szimpatia nem kiseri munkájukat. Az ilyen leszólás bizonyára nem járul hozzá a szimpatia emeléséhez.

„A tízpercek alatt — mondja továbbá az írás — szellőztetni kell.” (Helyes, de hát erre a 20-ik században még valakit tanítani kell?)

„Időt kell adni a természeti szükségletekre; oktalanág volna ezt korlátozni.” (Bizony, ilyen oktalanágot nehéz elképzelni is, talán el sem követik).

„Az évet úgy tíz óra körül határozottan sürgetni kell.” Három sorral alább: „Milyen jólesően fogyaszta a gyermek hazulról hozott zsemlyéjét!” (Természetes, hogy jól esik, de ez nem a sürgetés miatt van).

„Oktalanág, ha az előadó úgy felbuzdul a saját óráján, hogy azt a kicsengetés után megnyújtja.” (Hátha valami természetani v. természettudományi experimentális van folyamatban? A kísérlet esengettyűszóra nem lehet befejezni).

„Helytelenül járna el az a tanító, aki büntetésből az osztálytól meg akarná vonni a tízpercet.” (Ilyen is van?)

Még három mondatot állítok egymás mellé. „A növendékeket hagyjuk magukra, lehetőleg teljes szabadságukban.” — Természetesen nem jelenti ez a szabadság a felügyelet nélküli magukra maradási. — „Felreismerné a megfigyelés határvonalát az a nevelő, aki a tanulók közé akarna vegyülni.” (Hát már most mit csinálunk, magukra hagyjuk, vagy közéjük vegyülünk?)

Ilyen kúsza, határozatlan stílusban készült az egész közlemény, amelynek különben az sem válik előnyére, hogy itt-ott elmaradtak a vesszők, néhol pedig rossz az írásjel használata. A *hoggy* kötőszó előtt semmi esetre sem használunk kettőspontot.

Tárgyi szempontból is több lényeges kifogást lehetne fölhozni. Leghelyesebb lett volna egy tanári értekezleten előadni, mert az bizonyos, hogy az értesítőben való közlése nem volt szerencsés.

A csiksomlyói tanítóképző-intézet, s a gyulafehérvári elemi és polgári leányiskola értesítőjében nincs bevezető értekezés. A székelyudvarhelyi gymn. értesítője a mozi pusztításairól mondja el a megcáfolhatatlan tények egész sorozatát. E pusztítások ellensúlyozásaképp moztörvényt sürget. A tanulóifjúság nevelése és tanítása érdekében pedig nagyon helyesen mutat rá arra, hogy a

Pedagógiai Filmgyárat, amely már megkezdte a moziképeknek a tanítás szolgálatában való rendszeres alkalmazását, a kormányunk is támogatnia kell okvetlenül. Érdeklődéssel és haszonnal olvashatja mindenki, szülő és tanuló egyaránt e tanulságos értekezést. Ha megfigyelnek a szülők a benne levő komoly intelmeket, bizonyára nem lenne okuk panaszkodni amiatt, hogy iskolás gyermeküket nem tudják fegyelmezni.

A Marianum értesítőjében Apponyi Albert grófnak a Mária-kongregáció Immaculata-ünnepélyén elmondott beszédét olvashatjuk. A beszédet a „Közmuvelodes” mult évi káracsnyoi számában egész terjedelmében közölte s így alkalmat adtunk olvasóinknak, hogy a nagy államférfiú és szónok emelkedett gondolatvilágának s vallásos lelkének e fényes megnyilatkozását ők is élvezhessék. Utána egy kedves kis válasz következik, amelyben az egyik növendék a Marianum ifjúságának hódoló köszönetét tolmácsolja Apponyi előtt. A nagyszabású ünnepség e két mozzanata együvé fonódva, lehetetlen, hogy tisztító, fölemelő, maradandó hatást ne ne gyakoroljon az ifjúság lelkére, amely kész esküvel fogadni ott, hogy az ő mulasztásából és esőggedéséből sohasem fog kialudni a szentélyek oltártűzének az a lángja, amelynek örökkévalóságától függött egy világot uraló régi népnél a családok boldogsága és a hazának fennmaradása.

Még két nagyobb cikk van az értesítő elején: Az egyik Márton István tanár ünnepi beszéde a Karthauzi költőjéről, a másik pedig — a kereskedelmi szaktanfolyam és a felső kereskedelmi iskola növendékeire való tekintettel — a hollandiak gyarmatosításának történetéről szól. Világos, élvezetes és tanulságos mindkettő s közzétételük nemcsak az értesítőnek válik díszére, hanem egyuttal rámutat arra a gondosságra és körültekintésre is, amellyel az igazgatóság az intézet nevelő-oktatását a leghelyesebb irányban vezeti és biztosítani igyekszik.

Censor.

Felhívás az erdélyi egyházmegye tanítóihoz!

Talán nincs is tanító az erdélyi részen, ki ne ismerné Tusnádfürdőt, mint elsőrendű klorális gyógyítóhelyet: azért éllokk a részletes ismertetésétől. Ez év elején a hírlapok útján az egész országban elterjedt a valószínűség meg nem felelő ama hír, hogy „Tusnádfürdő leégett.” Ebből a hírből csak annyi igaz, hogy csakis a gyógyterem tetőzete éget le. — de van itt azonkívül nagyon sok kényelmesen berendezett villa, hol a legkényesebb igényű vendégek is kellemesen érezhetik magukat. Eme riasztó hír dacára is Tusnádfürdőt, mint Erdély gyöngyét eddig is szép számban keresték fel a szórakozni vágyó üdülők és betegek nemcsak hazánk minden részéből, de külföldről is, különösen Romániából. Nem számítva az átutazó vendégeket, turistákat és állandó itt tartozkodó vendégek száma a 600-at meghaladja.

Szállodákban és magánvillákban van még elég hely; mérsékelt díjért lehet csinosan bebútorozott szobákat kapni; a napi teljes ellátás kitelik 3—4 koronából. A fürdő Igazgatósága előre látoan gondoskodik a

fürdő közönségnek szórakozásáról: kirándulásokat rendeztet a Szent Anna tóhoz, a bálványosi kényárlanghoz, a szomszédos fürdők-höz stb.; a tudakozódásokra készséggel ad felvilágosítást. — A fürdőidény alatt állandóan itt tartózkodik Dr. Floris Áron budapesti egyetemes orvostudor, kinek hírneve úgy a fürdőtelepen, mint a vidéken csakhamar elterjedt. A tanító kar tömegesen keresi fel a tudós orvost, ki mindenkinek készséggel ad jó tanácsot betegségére gyógyítására; még azoknak is ad útastást, akik leveiben keresik fel. Jöjjetek kedves kartársaim ezen kitűnő gyógyerejű fürdőre üdülni, erőt gyűjteni a további munkára! De jöjjetek ide tanulmányi célból is, mert a fürdőorvosunk egyszersmind kiváló képzettségű rajztanár is; az ötlet felkereső tanítóknak majd meg fogja magyarázni az általa már széles körben ismertettet sikdiszító magyaros jellegű rajz mibenlétét, amelynek módszeres kezelésével elérheti a tanító azt, hogy 12—14 éves növendékei a zománc, víz és olajfestést üve, különféle fürdői emléktárgyakat, porcelán-tányér mintákat stb. készítve — állandó kereset forráshoz juthassanak.

Tusnádfürdő, 1914. júl. 27-én.

Id. Kovács Nándor
tanító.

Levél.

Kedves Szerkesztő Úr!

Néhány hete az én áldott Magyarországom, az én édes hazám bolygója vagyok. Itt is, ott is megfordultam már és sok kellemes benyomást szereztem, amelyek örömmel töltöttek el, de amelyek mellett egy végtelenül szomorú, szívem-lelkem tőrrel átjáró tapasztalatot is kellett szereznem. Ez a szomorú tapasztalat, a kath. sajtó lenézett, elhanyagolt helyzete.

Kezdjük elől! Th. I. b. . . i plebános nem járhatja az Alkotmányt, mert „drága” és „kis terjedelmű”, de a Budapesti Hírlap neki rendkívül „olcsó”, tekintve 15—20 lapos hirdetéseit. Jegyezzük meg jól, hogy van 4000 hive, nem megvetendő jövedelemmel.

Sz. I. róm. kath. felekezeti tanító minden vasárnap (kivéve a nyári vakációt) misét és prédikációt hallgat; állítólag kongreganista, rendes olvasója a Pesti Hírlapnak, mert az a püspökök utazásán kívül „mást” is hoz. Ugyanabban a városban 42 róm. kath. tanító közül csak 3 járhatja az Alkotmányt, pedig mind „derék” katolikus. A főtanfelügyelő mindenre „felügyel” és mindenben „irányít”, csak arra nem gondolt, hogy alantosaí mit olvasnak, mintha ez nem lenne elsőrendű kérdés! Sokkal ügyesebb lenne és nagyobb haszonnal járna, ha anyám-assyonyos parancsolgatások helyett a kath. sajtó pártolását kötné tanítóit lelkére. Ha a szabadkőművesség és szociáldemokrácia meg tudja és meri parancsolni hívei körében hivatalos lapjának járatását, mi miért nem tesszük meg? Jam proxim ardet Úcalegon, és mi mégis a kényelmesség álláspontjára helyezkedünk. Talán csak nekünk is szabad tenni valamit? Miért ne mondhatnám: K. barátom, ön az Egyház szolgálatában áll, köteles járni egyházas lapot, hogy legyen tájékozottsága az Egyház ügyeiről is. Eleinte zúgolódní fog, de később belenyugszik és

— amint hallottam egy lelkes plebánostól — a mi erős harcunk lesz.

Legenden van egy róm. kath. tanító, aki — mellesleg mondva — a plebánosnak legjobb barátja, de azért zsidó lapot olvas. Istenem! Mi lenne rávenni ezt az embert, hogy az Alkotmányt járassa. Egy-két barátságos szó, kérélel, érvelés a negyedév elején és eggyel több előfizetők lenné. De persze ez mégis nehezebb, mint egy pohár bort leengedni a garaton.

Voltam 9 faluban és egynek kivételével a kath. intelligencia hírből sem ismeri sajtóunkat, pedig a plebánossal a lehető legjobb viszonyban élnek. A lelkek eltelik szomorúsággal, mert ha falun is a helyzetünk, ahol még mindig tekintélyes a katolicizmus, mit szóljak a városokról, amelyek lelkülete már idegen számunkra.

Jun. 27-én Temesvárot voltam. Délután (5 után) vagy 10—11 újság és papirkereskedést látogattam meg és kérdezősködtem az Alkotmány után, de hiába. Még az egyházi személyek és kath. intézetek hivatalos szállítója sem tart kath. lapot. Végre az állomáson sikerült megcsipni egy árust, akinek 2. azaz két Alkotmánya is volt. Meg is vettem mind a kettőt rettentő örömben.

Vácott még nem sikerült üzletet felfedeznem, ahol kath. lap is volna. Minék is, van ott elég pap, aki olvassa, másnak ugyan kinek kellene.

Most Pestszentlőrincet próbálok átkutatni, hátha . . . Sajnos — úgy látszik — negatívus eredményt kell elérnem. Természetes csak az Alkotmányról szölok. Magyar Kultura, Élet, Új Lap szóba se jöhet, ami ezek után természetes is.

Egy kiesiny, de szomorú része kath. sajtóunk ügyének. Beszélünk, de úgyszólván semmit sem teszünk, legalább nem annyit, mint amennyit lehetne és kellene tenni. Mert az az akció, amelyet a főváros és a vidék tiszteltreméltó hölgyei (az Isten áldja meg őket) a kath. sajtó érdekében kifejtettek, nagyon jó és eredményes, de még mindig nem elég. Nekünk is kell tenni valamit, mert ők mindenütt nem jelenhetnek meg. Híveink és alantosaink körében sokat tehetünk és tegyünk is: „ha másképp nem lehet, hát parancsszóval”. Ne feljünk, hisz’ Krisztusnak, az Egyháznak és ezeréves magyar hazánk érdekében van szó.

Nem az elkeseredés és a kemény kritizálás vágya irattat meg velem e sorokat, hanem a szívemben folyton élő vágy, hogy egyszer-valahára a kath. sajtó is eljusson az öt megillető helyre.

Vác, 1914. júl. 30.

cséfalvi.

H I R E K.

— Személyi hírek. Zomora Dániel vikárius és dr. Koródy Péter p. kanonok hazakerkeztek. Általában a fürdőzésből mindenki sietett haza s akik még nem mentek el, lemondtak a nyaralásról.

— Kegyelmes asszonyunkról az utóbbi időben szomorú és aggasztó hírek jártak. Főpásztorunk, édes anyja betegségére való tekintetből lemondott reichenhalli üdüléséről, sietett Miholjácra s ott ápolta, vigasztalta kegyelmes asszonyunkat. Ma (júl. 29.) Mosdósról következő express hírt kaptunk: „Mos-

dós VII. 28. A kegyelmes asszonyt ma automobilon ide hoztuk. 3-20-nyi utat elég jól bírta. Három nap óta lázmentes. A tüdőgyulladás úgy látszik stacionál vagy talán javul is. Slavoninánál biztosabbnak találtuk ez idő szerinti Somogyot”. Hála legyen a jó Istennek. Imádkozzunk továbbra is kegyelmes asszonyunkért.

— A lourdesi euch. kongresszus alkalmából annak befejezése napján júl. 26-án a püspöki körlevél értelmében a székesegyházban kitett Oltáriszentség előtt ünnepélyes nagymise volt. Evangelium után Wéger káplán tartott szt. beszédet. Szt. mise alatt többen járultak a szt. áldozáshoz.

— Háborus hírek alatt városunk képe teljesen megváltozott. Az emberek ünnepi ruhában járnak kelnek az utcákon. Egy olvassa az újságot, a többiek körülálva hallgatják, gestikulálnak, felháborodnak — de mindenki arcán a lelkesedés olvasható. Az újságárus üzleteket valóban megostromolják. A vár talán soha sem volt ily népes, mint mostanában.

— Lelekésedés városunkban. A háboru megüzenése hírére 28-án este kivilágították a várost és a várat. A lámpionos menet 7 órakor indult este a generális elé, bejárta a várat s leindult a városba. A városháza erkélyéről dr. Roska Miklós tartott lelkesítő beszédet a néphez, mely alatt sűrűn hullottak a „Le Szerbiával”, „Vesszen Szerbia”, „Éljen a Király, a haza, a hadsereg!” A Polgármester kiadta a jelszót: Menjünk a várba. A lelkes tömeg katonazenekar hangjai mellett vonult éljenzve a Generális elé. Itt a Generális német nyelven közölte meg a polgárgárság lelkesedését, mit egy kapitány magyar nyelvontmácsolt. A lelkes tömeg rázendített a Kossuth-nótára s a polgármestert vállakra véve osztolt szét. A várban és a városban a késő éjjeli órákban is jártak keltek.

Prímiciá Torján Rika, kedves és fölemelő ünnepségben volt része Torja község lakóinak júl. 26-án, szt. Anna napján. A falunak nagyreményű s köztisztelőben és szeretetben álló szülöttje, Sipo Sándor, a Bécsből csak egy pár napja hazaérkezett neopresbiter volt az ünnepség középpontja, ki e napon mutatta be az Úrnak virágdiszben burkolt oltáránál, a torjai és a szomszéd községekből átseregelt hívek által zsufolásig megtöltött templomban első szentmiseáldozatát. Régóta készült már a falú ez ünnepre s minél inkább közeledett a nagy nap, annál serényebben folyt a munka. Itt csirkét öltek, amott tortát készítettek, zöld galyakat vág-tak, virágokat szedtek, mindenki dolgozott, mindenki futkosott — a primiciára. De vajjon milyen lesz az idő? Hangzott itt is, ott is aggodalmasan. S utána rögtön megszületett a szívekben a forró vágy: bár tiszta, szép időre viradnánk vasárnap reggelre. És úgy lett, amint kívánták vala. Az ég peremén feltűnő nap büszkén árasztotta szerte ragyogó sugarait a tiszta, kék égről s az emberek boldogan fogtak hozzá a legközelebbi előkészületek megtételére. A helybeli papok már korra reggel megkezdették a rokonok és hívek gyóntatását, a testvérek az oltárt ékesítették, egyesek „diszkaput” állítottak, mások a lakoma színhelyén munkálkodtak 8 órakor már gyülekezni kezdtek a hívek, s csakhamar megtöltötték a tágas templomot. Megérkezett Csernátonból és Kővárról egy-egy kékruhás kispap, kevéssel azután megérkezett a szónok is, Solyom Géza

esperes-plebános káplánjával, Kovács Ger-gellyel, átjárándokolt Simonfi József futás-falvi plebános is s mikor 10 órára összehu-zták a harangokat, már készen állott a menet, hogy a szülői házban várakozó primiciáns elé menjen s őt a templomba vezesse. És vissza-jött a díszes, diadalmas menet. És bevonult a boldog újmisé az ékes templomba. A pri-miciáns a „Veni Sancte”-t intonálta, melyre kedves gyermekhangok feleltek, énekelve a megkapó ének néhány versszakát; azután megkezdődött a mise. Meghatottan, imádsá-gos, fennkölt lélekkel rebegte el a boldog újmisé az egyes imákat s minden mozdula-tát híven kísérte manuáktora, Tunyogi Csapó Endre helybeli plebános, akinek segítségére azonban nem igen volt szükség. Evangelium után Solyom Géza, a gelencei esperes-ple-bános lépett a szószékre s emelkedett, ün-nepies hangon és szép, szívrható szavakkal üdvözölte az újmisést s tárta fel előtte a reá várakozó nagy kötelességeket. Élénken raj-zolva egyuttal azon áldásokat, melyek a pap működése révén a hívekre szállanak. „Be-csüljétek tehát a papot!” vonta le a fontos következtetést az aranyszavú szónok a nép számára, „munkáért elismerést és jutalmat sohase várj a földön!”, figyelmeztette új-misé paptságát. A hosszú, szép beszédet élér-zékenyülve hallgatta mindenki s mindet szava mélyeséges benyomást tett a hallgatók-ra. Tovább folytatódott a mise. Az ember nem tudta, miben gyönyörködjön: a fényes asszisztenciában-e, vagy a kedves gyermek-kar alkalmi énekeiben? Szép volt, kedves volt minden. Mise végén ünnepies eucharis-tikus körmenet volt, majd a primiciáns ál-dást osztott külön a papságra, szüleire, test-véreire és rokonaira s azután cumulatum az egész népre. ½ 2 óra volt mire bevégződött az ünnepség, mely után gazdag terítettü barátságos szeretetlakomára gyűlt össze a kí-terjedt család, a papság és a falu intelli-genciája. Számos pohárköszöntő hangzott el a lakomán, melyek közül kiváltak: a pri-miciáns toasztja a Püspök úrra, majd később az oltáranyára, Solyom Mihály áll. isk. igaz-gató nevére, Tunyogi Cs. Endre felköszön-tője a primiciánsra, majd az ünnepi szónokra, ennek viszont a manuáktorra, Gafton Döme toasztja a boldog szülőkre, testvérekre s ez-zel kapcsolatban a primiciánsra és Simonfi József felköszöntője a primiciáns volt tani-tóira. A hangulat mindvégig vidám és terült volt s a nagyszámú társaság, mely a delát-nán folyamán kissé megapadt, vacsoráig együtt maradt, mely után egy kedves pri-micia gazdag eseményeinek, édes emlékével esendesen nyugóra tért. A riporternek még csak egy kívánsága van: Isten adja, hogy a primiciáns mindig olyan boldog legyen, mint e napon volt.

— **Csernakeresztúr.** Mult hó 26-án szent Anna napján önállósítandó csernakeresztúri róm. kath. hitközség ujonan építendő tem-plomának alapkövét tették le következő ünnep-séggel: Az iskola kápolnában délelőtt 10 órakor szent mise volt, mely után zászlók alatt az építendő templomhoz vonult a hívő nép, segítségül híván a Szentlélek úr Istent. Ezután szent beszédet tartott Jancsó Ernő főesperes, szent beszéd után az alapköve el-helyezendő okiratot olvasta fel Keresztes Sándor igazgató-tanító, gondnok. Az okiratot az alapköve helyezték és az alapkövel együtt beszentelték. Ezután következtek a kalapács ütések és „Téged Isten dicsérik” énekkel az ünnepély véget ért.

— **Haza jött — látogatóba** harminc buka-resti magyar elemi iskolai tanuló Kun László volt brassói káplán, ezidőszent buka-resti lel-kész vezetésével. Eről a látogatásról a Brassói Lapok ezeket írja: A kis fiúk, akiknek leg-idősebbike sincs 12 éves, most először tették lábukat magyar földre. Valamennyien át is érezték ennek az ő életükben olyan jelentő-ségteljes eseménynek a felemelő voltát és például predeálon, amikor magyar földre lép-tek, nem egynek köny szökött a szemébe. A kis külföldi magyar fiúk három na-pig maradtak körünkben, mint a brassói Székely Társaság vendégei. Időközben át-rándultak Hétfaluba is, hogy megnézzék ho-gyan néz ki egy magyar falu? Érdekes, hogy a fiúcskáknak ez az első látogató-suk hazájukban, olyan hatással volt né-hányukra, hogy voltak közülök, akik a boldog izgalomtól, már két nap óta a szemüket sem tudták lehunyni . . .

— **A héjasfalvi — gyimesi határvonal.** Csik-szereda r. t. város külön lenyomat alakjában kiadta a Csíki Lapok 12. számában a Hé-jasfalváról kiagázó, Székelyudvarhely és Csik-szereda városok összeköttetésével létesítendő gyimesi határvonalról megjelent tanulmányt. — A tanulmány a helytelenül vezetett Magyar keleti vasutársaság megalakulásának pillan-atától kezdve mutat rá az erdélyi vasutpoli-tika tervszerűtlenségére és a rendszertelen zsákvasutak építése mellett a magyarság emi-nens érdekeinek egy felvívásádon át való teljes negligálására. Ugy a hogy segített ezen a Székely vasutakról szóló 1895. VII. t.-c., mely azonban csak írott malaszt maradt éppen abban a részében, amelyben a két legmagya-rabb vármegye Udvarhely- és Csíkme gyék-re a legéletbeavágóbb. Az érdekeltek ma nem helyi érdekből sürgetik főleg a vonal megépítését, hanem országos, külkereskedelmi belső for-galmi, hadászati és főleg nemzeti szempont-ból. Külkereskedelmi szempontok indokolják, hogy kelet felé vezető legrövidebb utvona-lainkat kiépítsük és a keleti tenger hajós-társaság vonalára Galacsnal minél rövidebb uton jussunk a magyar áru. A romániai és oroszországi forgalmunk is szükségkép köve-teli, hogy a drága üzemű predeáli csatlako-zás mellett még egy utunk nyitassék meg és pedig a legrövidebb irányon át Héjas-falva—Gyimes—Adjúd—Galacra, mely az előbbinél 162 klm-rel rövidebb. A belső for-galom fejlesztése is szükségessé teszi, hogy a zsákutcaiba jutott udvarhelyi szárnyvonal kérdése megoldassék. Fontos szempont a hadászati is, melyet már 20 év óta hangoz-tat a hadvezetőség és amely napról-napra aktuálisabb, mert naponként halljuk az Er-dély megerősítését kiváló hangokat. Ezt azon-ban feltétlenül meg kell előznie a közleke-dési vonalak kiépítésének. Békében is fon-tos volna a nemzeti politika szempontjából is, hogy a székesfőváros, mely a magyarságot Erdélyben képviseli, egy tömbbe egyesítésék kulturailag és gazdaságilag is. A tanulmány a vasut megépítésének lehetőségét is tárgyalja, mely szerint alig tetemes, de a magyarság szempontjából mindenesetre elenyésző költséggel a vonal 1—2 év alatt megépíthető. A megoldásra teljesen megérett eszmét min-den oldalról megvilágítja a tanulmány, melyet minden érdeklődőnek díjtalanul küld meg Vákár L. könyvnyomdája, Csikszerezében.

— **A háboru alatt ne igyunk szeszt!** A magyarországi Good Templar-Rend felhívást intéz a néphez. Ebből adjuk a következő

részt: „A szesz italok a test teljesítő ké-pességét csökkentik, a lelket megfosztják igazi erejétől és nemes hevétől, az erkölcsöt aláássák, az anyagi erőket kisebbitik. Aki e válságos órákban iszik, vét maga és nemzete ellen. Most a józanság, a szesz italoktól való teljes tartózkodás egyenesen nemzeti kötelesség! A tea-ivó japán legyőzte a pá-linkától megrontott muszkát. Fáradságot és megpróbáltatást a szeszt ivó alig bír el. Hosszu menetelést, nehéz testi munkát, küz-delmet, vihart és vést csak a szesz italok-tól tartózkodó emberek tudnak játszva elvi-selni. Az atléták kiváló eredményeket csak úgy értek el, ha nem ittak. A szeszfogyasz-tók sebei nehezebben gyógyulnak. Az Észak-amerikai Egyesült-Államok haditengerészetéből s Norvégia hadseregéből ezért számúzték a szeszt. A szesz gyávává tesz. Katonák! Polgárok! Sorsunk és jövőnkönk forog kok-kán! A válságos órákban őrizték meg nemzetünk javára állandóan józanságot! A józanoké a jövő! A józanoké a győzelem! Ne igyatok semmi szeszt italt!”

— **Hány golyótól hal meg a katona?** Bizonyára elég egy golyó is ahoz, hogy valaki a fűbe harapjon. A háboru azonban kíméletesen bánik az emberrel. Szász Móric jelles hadvezér feljegyzése szerint 125 font ólom és 33 font puskapor szükséges ahoz, hogy egy katonát a háboruban megöljenek. Cassendi francia tudós szerint a solferinói ütközetben, ahol a franciák és szardiniaiak az osztrákokkal állottak szemben, az osztrákok átlag 700 golyót lötek ki, hogy egy ellenséges katona megsebesüljön és 4200 golyót, hogy meghaljon. Nem is 125, hanem 252 font löport lövöldöztek tehát el az osz-trákok míg egy ellenfelet leterítették. Pedig a solferinói csata egyike volt a világtörténelem legvéresebb csatáinak. A francia-német háboruban átlag minden 1300 lövése esett egy halott, mely adatból kitűnik, hogy a németek higgadtabbak és jobb lövők. Ezen tapasztalatokra vezethetők vissza a hadsereg vezetőinek az a törekvése, hogy az egyes katona biztos és higgadt lövéseire fektetik a fősúlyt.

— **Emke főiskolai kollegiuma Budapest.** Nagyszerű, nagyjelentőségű és gyönyörű célú kultúrintézménnyel növekedett az Emke, hosszú sora alkotásainak száma a székesfővárosban. Az Emke, amely az ország legrégebb és leg-hatalmasabb köznevelődési egyesülete, a központ és a székesfővárosi tagok hatalmasanyagi ál-do-zatával Budapest székesfőváros legelőkelőbb helyén, a Váci köruton úgy pedagógiai, mint közegészségügyi tekintetben első helyen álló kollegiumot létesített, amelyben a műgye-temre és felső szakiskolákba, állatorvosi, keleti kereskedelmi akadémiára, felső- és rajzisko-lákba, vasuti tanfolyamra stb. „menő erdélyi magyar és romániai s bukovinai székely és csángó, továbbá egyetemre is menő, velünk ro-kon vagy rokonérzésű bosnyák, bolgár, török, kisázsiai perza, örmény stb. ifjak találhat-nak méltányos díjazás mellett elhelyezést. A kollegiumban elsőrangú vezetés és tápláló, bő, kitünő élelmezés biztosított, amelyre nézve a legnagyobb garancia a hatalmas kultúregyesület hírneve. A kollegiumot egy kormányzótanács vezeti, amelynek gróf Beldi Ákos, Bárczy István polgármester, gróf Des-sewffy Aurél, gróf Bethlen István, gróf Vi-gyázó Ferenc, Molnár Viktor államtitkár, Sándor József m. kir. udv. tanácsos, Andreics János m. kir. min. tanácsos, Rákosi Jenő,

Takács Menyhért dr., Kiss János dr., Achmed Hikmet Bey török főkonzul, gróf Festetics Géza, Hevesi Simon, dr. budapesti főrabbi, Schack Béla dr., kir. tanker, főigazgató és Suppán Vilmos m. kir. udv. tanácsos a tagjai. A kollegium igazgatója Szegedy Rezső dr., főorvosa Toldy Lóránt dr. A kollegiumba való felvételért az Emke székesfővárosi választmányánál (Budapest, Thököly-út 94.) kell mielőbb jelentkezni, amely az érdeklődőknek megküldi az Emke-kollegium prospektusát is. Öt ingyenes helyet a kolozsvári Igazgató-választmány tölt be. A jövő évben Budapesten a székesfővárosi választmány kezdeményezéséből megnyílik az Emke leánykollegiuma is.

— **Feltve örzi minden anya** kis kedvencét a nyári hőség veszedelmei ellen, melyek a csecsemők közül minden évben oly számos aldozatot követelnek, mert a legtöbb esetben egy megfelelő, megbízható táplálék hiányzik. Adjon azonban gyermekének Nestlé-féle gyermeklisztet, mely már nemzedékről nemzedékre sok ezer esetben oly fényesen bevált és akkor nem csak sok bánatnak veszi elejét, hanem gyermeke nagyszerű fejlődésében és gyarapodásában is gyönyörködhetik. Próbadozokat kívánatra teljesen díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 57 P.

Mozgósítás. Ö cs. és kir. Apostoli Felsege a hadsereg, a tengerészek a két honvédség általános mozgósítását valamint a népfölkelés felhívását és behívását elrendelni kegyeskedet.

IRODALOM.

Dr. Bernolák Nándor: Újabb teendőink a büncselekmények ellen folytatott küzdelemben. (Pécs, 1914. Veszely és Horváth könyvnyomda.) Ára — ? Bernolák N. egyet. magántanár, kir. ítélőtáblai bíró szakavatott tollából egy igen tanulságos kis füzet jelent meg a fent jelzett címmel. E kis dolgozat nem csak a szakemberek figyelmét köti le, hanem azon laikusokét is, akiknek szíven fekszik nemzetünk erkölcsi értékének emelése.

Nem akarom a dolgozat bővebb ismeretét és bírálatát adni, mert mindenki megszerezheti néhány fillérért és olvashatja a legnagyobb élvezettel, csak azon részt szándékozom közölni, amely az alkoholizmussal, mint a bűnösség egyik leggyakoribb és legveszélyesebb okozóját tünteti fel és hangoztatja az állam részéről is föltétlenül szükséges alkoholelles küzdelmet.

Egy oly férfi mondja, akinek volt és van alkalma látni és tapasztalni a valóságot, hogy „a büncselekmények 40—50 százaléka, a testi sértések és emberölések 60 százaléka az alkoholizmussal van szoros összefüggésben. E büncselekmények zömét vasár- és ünnepnapokon, közvetlenül a kocszmázás nyomán követik el. Népiünk egész rétegei degenerálódnak miatta, a gyermekek tízezrei vesznek el fejlődésképeességüket; büntető intézeteink, kórházaink, tebolydánk és menedékházaink napról-napra az alkoholizmus áldozataival telenek meg. A közgazdaság óriási károkat szenved annak folytán, hogy

az alkoholizmus komoly munkaerőt von el a termeléstől. Katonai szolgálatra az alkohol előidézte degeneráltság egész vidékek újabb nemzedékeit képtelenné teszi. Egyéni és közjavaink ki vannak téve az alkoholisták állandó pusztításainak. És a közhatalom ölbetett kezekkel nézi e rettenetes károkat. Abból a téves felfogásból indul ki, hogy a nemzet emberanyagának ezt a pusztítását az állam pénzügyi érdeke és az italmérők jogos magánérdeke követeli. Különösen az előbbi érvet tekintik olyannak, amely az alkoholizmus elleni küzdelem minden energiáját ellensúlyozza. Pedig nem is szólva arról, hogy a most említett anyagi és erkölcsi károk az alkoholizmus csökkenésével megszűnnének, nagyobb erőfeszítést nem kívánó törvényhozási tényfel elejét lehetne venni annak, hogy az alkoholizmus kinővéseinek elnyomása az államkincstárt érezhető veszteséggel sújtja. Egyelőre nem gondolnék radikális változtatásra. A büntető politika szempontjából kielégítene a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény olyan módosítása, amely vasárnapokon, ünnepeken és azokat megelőző estéken szeszes italok kímérését és egyéb árusítását tiltaná. Az államkincstárnak ennek folytán eselő jövedelmét a különböző szeszesitalok adójának mérsékelt emelése közvetlenül is bőven kárpótolná, ambar mi sem álna útját annak, hogy a kincstár részére újabb jövedelmi forrásokat nyissunk.” Ezen kls részhez nem kell kommentár. Azok, akik szintén az állam „jól felfogott érdekére való tekintetből nem mennek küzdeni az ördög kopója” ellen, olvassák és végre-valahára lássák be, hogy nincs igazuk: — az alkohol ellen küzdelmünk kell. cséfalvi.

Szerkesztői üzenetek.

Futásfalva. A hirdetésekért meg egy korona jár.

Kajántó. Még idáig a Kepped és a tordai esperesi kerület jelentése érkezett be a missió-egylet ügyében. Szomorú érdeklődés e fontos ügy iránt! Azt a csekély tagsági díjat úgy oldom meg, hogy az intencióból tartok vissza két koronát. Ezt senki sem fogja megérezni és az ügy mégis dülöre kerül. Üdvözlöm.

Pályázat.

A nyugdíjba-lépés folytán üresedésbe jött harasztosi Kántortanítói állásra pályázatot hirdetek.

Javadalmazás: a) Egy szoba, konyha, kamara, nyári konyha, gazdasági épületek, udvar, veteményes kért és lakbérpótlék: 40 Kor. b) Kézpénzfizetés: az egyházmegyei alapokból, püspöki uradalmi pénztárból és a hívektől: 814 Kor.; a többi az 1913. évi XVI. tv. cikk értelmében államsegély.

Kötelesség: A mindennapi iskola tanulóinak, az I.—VI. oszt. számára előírt püspöki tanterv szerinti tanítása és a kántori teendők végzése, mi a kis kitközségben nem sok dolgot ad. A kéllően felszerelt folyamódványok, folyó évi augusztus hó 31-ig alólírotthoz címezve beküldendők. Az állás a kineve-

zés után azonnal elfoglalandó. Vasúti és postaállomás helyben van.

Harasztos, 1914. július 27.

Torda-Aranyos megye.

Bálint Endre

alesp. plebános, iszkési elnök.

Pályázat.

Futásfalvi rk. iskolaszék nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalmazás: kepecimen 400 kor., 4 hold 1400 □-öl szántó, 1200 □-öl rét, 7 hold 29 □-öl erdő évi jövedelme, kántori stóla, a szt. mise alapítványokból járó rész, természetben 2 szobás lakás, konyha, kamara, pince, kert és gazdasági épületek, az 1913. XVI. t.-c. szerinti államsegély.

Kötelességei: 1) Iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása; 2) Kántori teendők végzése; Plebánost elfoglaltsága esetén a vallástanításban való helyettesítése. Próbá idő a vasárnapok.

Pályázati határidő 1914. aug. 10.

Futásfalva (Háromszék) vm. 1914. július 25.

Simonfi József

iskolaszéki elnök pleb.

Pályázat.

Futásfalvi rk. iskolaszék segédkántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalmazás: kepecimen 200 kor., 5 hold erdő évi vágtere, 20 kor. kert illetmény, kántori stóla $\frac{1}{3}$, 1913. XVI. t.-c. szerinti államsegély, megfelelő lakás v. a törvény által előírt összeg.

Kötelességei: 1) Az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése; 2) segédkántori teendők végzése; 3) Plebánost elfoglaltsága esetén a vallástanításban való helyettesítése és a gyermekeknek vasár- és ünnepnapon a templomba való vezetése és felügyelése. Próbára jövők előnyben részesülnek.

Pályázati határidő 1914. aug. 10.

Futásfalva (Háromszék), vm. 1914. július 25.

Simonfi József

iskolaszéki elnök pleb.

Pályázati hirdetmény.

A székelyudvarhelyi V. kerületi (szombatfalvi) rom. kath. kántortanítói állásra, folyó évi augusztus hó 5-iki határidővel, pályázat hirdetetik.

Javadalmazása:

1. A templom pénztárból 120 kor.
2. Kepéből mintegy 154 kor.
3. 4 hold tagosított szántó föld évi jövedelme 40 kor.
4. Stólából mintegy 42 kor.
5. Államsegély 844 kor. és az esetleges fizeteskiegészítés a szolgálati idő arányában.

Lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, nyári konyha és pincéből. Továbbá a szükséges gazdasági épületek és 2 hold gyümölcsös és veteményes kert, melyen át a temetőbe vezető út ki van szakítva, ennek szorgalmi jogát az egyházközség fenntartja. Kötelessége:

1. Az osztatlan, vegyes elemi iskola vezetése.

2. Az összes kántori teendők végzése, melyek részletezve a plebánián megtekinthetők.

Szabályszerűen felszerelt kérvények Pál István apátplebánához Székelyudvarhelyre küldendők a fenti határidőig. Személyes megjelenés a f. évi augusztus 9.-én délelőtt 9 órakor megtartandó próbára kívánatos. Próba után a választás megejtendő. Próbára jelentkezők utiköltségekben nem részesülnek. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Székelyudvarhely, V. ker. (szombatfalvi), 1914. jun. hó 30.-án.

Pál István, plebános.

TELEFON SZÁM 16. Schäser Ferenc, Gyulafehérvár. TELEFON SZÁM 16. SZÁM

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legújabb modellje.

Díjtalanul bárhol bemutatom.

IRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

Parla italiano?
FRANCIA
Parla tedesco?
ANGOL
Parla spagnolo?
SPANJEL
Parla polacco?
POLYAI
Parla rumano?
RUMÁN
Parla portugalo?
PORTUGAL
Parla magyar?
MAGYAR

OLASZ NÉMET ANGOL
VILÁGNYELVEKET
MAGTANULHATJA
tanító nélkül
SCHIDLOF DE 1000
MÓDSZERÉVEL

AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESÉK a 60F.
DISZES VASZONMAPPABAN EGYBEGYÜJTVE 7K.

KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papírkereső, Gyulafehérvár.

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak szükséges összes

EGYH. NYOMTATVÁNYOK

kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban.

SCHÄSER FERENCZ KÖNYV ÉS PAPIR- KERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZET, fényképezési cikkek nagy raktára

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

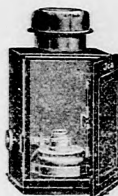
TELEFONSZÁM 16.

Gyertyalámpa egyszerű kivitelben bordóvörös üveggel. 49x115 mm.
Ára K. 1.20.

Négyszegletes lámpa.
(Kis modell). Különösen utazásra ajánlható. Bordóvörös üveggel fekete fényező.
Ára gyertyával K. 1.20.

Sötétkamrai lámpa.
Bordóvörös és sárga üveggel. A sárga üveg a pirossal elfedhető, a lámpából kívülről szabályozható. K. 3.75.

Bordóvörös villanylámpák (Daguerre-típus) erőssége 110 Volt. Ára K. 4.50.

„Toska” levelezőlap másolókeret. Berügissal és két faszeggel. Másolásnál a pozitív nem csúszhat el. Alak 9-14 cm, használható azonban 6-9-dől 18-24 cm nagyságu lemezeknek is. Felülve, hogy a másolásnál a pozitív 8/10 része látható.
Ára K. 1.50.

Üveg-tölcserek. 60 fokos hajlításban, teljesen síma, fedére lecsiszolt csővel.

Külső átmérő cm.	Ára K.
5	—30
8	—35
10	—40
12	—50
14	—60
16	—70

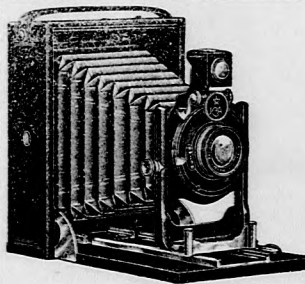
MENZURÁK üvegből.
Csiszolt beosztással. Első kivitel.

Tartalma gr.	Ára K.
10	—40
25	—45
50	—50
75	—60
100	—75
150	—90
200	1.—
250	1.20
500	1.50
1000	3.—

Papírmásátalak.
Adt Iestvérek gyarmánya. Legjobb gyártmány ezen a téren.

Bélméret cm.	Ára K.
5,5—9	—36
8,5—11	—54
9,5—12	—60
10,5—13	—60
11—16	—75
13—18	—90
14—19	—90
19—25	1.80
26—31	3.—
31—37	4.80

Fényképező készülékek, lemezek és kémiai szerekek eredeti gyári árban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Üvegtálak fujt üvegből. (Sievert patent) Fehér üvegből, könnyű és nagyon tartós.

Bélméret cm.	Ára K.
7—10	—50
10—13	—65
11—16	—80
15—20	1.—
19—25	2.—
26—32	6.—
32—47	9.—
36—42	9.—
42—52	12.—
52—64	19.50

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.

Széchenyi-utca 10. szám (sajál ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készítetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, iournéros butormunkát, portálat és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodái, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Szolid árak! Szolid árak!

Lelkiismeretes pontos kiszolgálás.

87 25-59

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő
PÉCS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

11*12-26

Naponta
friss
élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejés és vajas kiilit, sós kiilit, sós fonotát, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta
2-szer
kenyer-
sütés.

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kórházi és kerti berendezések, sodronyágybetétek, kocsiülések, lőszőr és airik madracok, dívánok, rézkarnisok, ablak-róletták, redőnyök, mosdóasztal és mosdó készletek, szoba klozet, fa- és széntartók, kályhaellenzők, tüzelő-készletek, ruhafogasok, patkány és egérfogókat legjutányosabban szállít:

GARAI KÁROLY

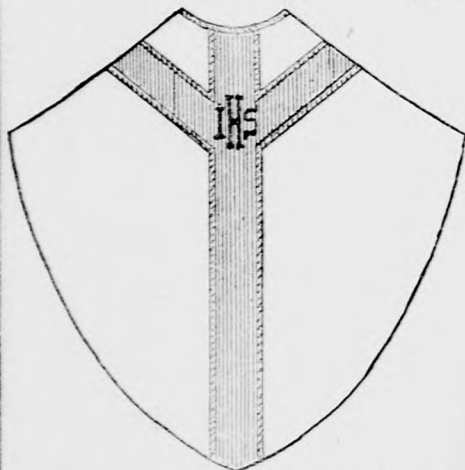
RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ

ARAD

JOZSEF-FŐHERCEG-U. 11.

13-14-9

SZABÓ AURÉL egyháziruha készítő BUDAPEST—KELENFÖLD.

Óskeresztény

(antik. penula)

alakú miseruhák árai az öt részzel

Félselyem damasztból paszománthból készített keresztzel és selyem himzett J. H. S.-el arany paszománttal 40.— K
selyem .. 45.— K

Külön szövött elő és hátkezzel könnyű tisztaselyem damasztból arany paszománttal 50.— K
selyem .. 56.— K

Négyszeresen aranyozott paszománttal 62.— K
Selyem himzéssel 80 koronától feljebb.

MEGTEKINTÉSÜL

ÓSKERESZTÉNY VAGY BORROMÁUS CASULÁT ÉS PLUVIALÉT IS KÜLDÖK
Ezen esetben kérem a ruha színét és az árat, amibe kerülhet közölni.

Szállítok azonkívül bármily elképezhető egyházi ruha és fehérneműt, úgy-szintén egyházi szereket.

===== A LEGOLCSÓBB CÉG. =====

Fehér vászon- és lenrongyok

bármily mennyiségben vétetnek:

Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, fél évre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.